

Δελτίο Τύπου

Λουξεμβούργο, 12 Απριλίου 2016

Μείωση της ρύπανσης από θρεπτικές ουσίες στη Βαλτική: περιορισμένη πρόοδος και έλλειψη φιλόδοξων στόχων, δηλώνουν οι ελεγκτές της ΕΕ

Σύμφωνα με νέα έκθεση του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου, ο αντίκτυπος της δράσης της ΕΕ στη μείωση της ρύπανσης από θρεπτικές ουσίες στη Βαλτική Θάλασσα είναι περιορισμένος. Οι ελεγκτές διαπίστωσαν ότι τα σχέδια των κρατών μελών στερούνται φιλόδοξων στόχων και κατάλληλων δεικτών. Οι επενδύσεις σε υποδομές επεξεργασίας λυμάτων έχουν αποφέρει μόνον εν μέρει αποτελέσματα, τα γεωργικά μέτρα δεν ανταποκρίνονται ικανοποιητικά στο μέγεθος του προβλήματος, ενώ δεν είναι εύκολο να αξιολογηθεί η προστιθέμενη αξία της στρατηγικής της ΕΕ για τη Βαλτική Θάλασσα.

Η Βαλτική είναι μία από τις πλέον μολυσμένες θάλασσες του πλανήτη. Περιβάλλεται από οκτώ κράτη μέλη της ΕΕ (Δανία, Εσθονία, Φινλανδία, Γερμανία, Λετονία, Λιθουανία, Πολωνία και Σουηδία) και από τη Ρωσία.

Στο διάστημα μεταξύ 2007 και 2013, η ΕΕ συνεισέφερε 4,6 δισεκατομμύρια ευρώ σε έργα συλλογής και επεξεργασίας λυμάτων σε πέντε κράτη μέλη που βρέχονται από τη Βαλτική. Η συνολική αξία των μέτρων αγροτικής ανάπτυξης, περιλαμβανομένων των μέτρων προστασίας των υδάτων, που λήφθηκαν και στα οκτώ κράτη μέλη που βρέχονται από τη Βαλτική Θάλασσα ανήλθε σε 9,9 δισεκατομμύρια ευρώ. Επιπλέον, από το 2001 έως το 2014, η ΕΕ συγχρηματοδότησε έργα αξίας περίπου 50 εκατομμυρίων ευρώ στη Ρωσία και τη Λευκορωσία, τα οποία σκοπό είχαν τη βελτίωση της ποιότητας των υδάτων.

Οι ελεγκτές πραγματοποίησαν επισκέψεις σε τρία από τα κράτη μέλη που βρέχονται από τη Βαλτική (Φινλανδία, Λετονία και Πολωνία) και διεξήγαγαν έρευνα βάσει ερωτηματολογίου σε όλα. Τα έργα που λάμβαναν στήριξη από την ΕΕ στη Ρωσία και τη Λευκορωσία εξετάστηκαν βάσει εγγράφων στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Στο πλαίσιο του ελέγχου εξετάστηκε κατά πόσον οι δράσεις της ΕΕ συνέβαλαν αποτελεσματικά στην προσπάθεια των κρατών μελών να μειώσουν τη ρύπανση από θρεπτικές ουσίες στη Βαλτική Θάλασσα. Το γενικό συμπέρασμα στο οποίο κατέληξαν είναι ότι η πρόοδος που έχει επιτευχθεί είναι περιορισμένη.

«Για τη βελτίωση της ποιότητας των υδάτων στη Βαλτική απαιτούνται περισσότερο στοχευμένες ενέργειες και εντατικότερη συνεργασία με τη Ρωσία» δήλωσε ο κ. Ville Itälä, Μέλος του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου και αρμόδιος για την έκθεση. «Μια καθαρή Βαλτική είναι το όνειρο σχεδόν 100 εκατομμυρίων ανθρώπων. Για να γίνει πραγματικότητα, θα πρέπει οι χώρες που πλήττονται από το πρόβλημα να αξιοποιήσουν κατά τρόπο πιο ολοκληρωμένο τις εξουσίες που έχουν στη διάθεσή τους».

Σκοπός του παρόντος δελτίου Τύπου είναι η παρουσίαση των κύριων μηνυμάτων της σχετικής ειδικής έκθεσης που ενέκρινε το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο.

Το πλήρες κείμενο της έκθεσης διατίθεται στον ιστότοπο του ΕΕΣ www.eca.europa.eu

ECA Press

Mark Rogerson – Εκπρόσωπος Τύπου

T: (+352) 4398 47063

M: (+352) 691 55 30 63

Damijan Fišer – Υπεύθυνος Τύπου

T: (+352) 4398 45410

M: (+352) 621 55 22 24

12, rue Alcide De Gasperi - L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditorsECA eca.europa.eu

Σύμφωνα με τους ελεγκτές, ο σημαντικότερος ρυπογόνος παράγοντας στη Βαλτική είναι η γεωργία και τα κύρια προβλήματα είναι η ανεπαρκής δράση και στόχευση. Παραδείγματος χάριν, στην Πολωνία, μόνο το 5 % του εδάφους της χαρακτηρίζεται ως «ευπρόσβλητη σε νιτρορύπανση» περιοχή, πράγμα που σημαίνει ότι υπάρχουν περιοχές μεγάλης έκτασης που δεν καλύπτονται από εντατική προστασία των υδάτων. Από την άλλη πλευρά, η Φινλανδία έχει χαρακτηριστεί στο σύνολό της ως ευπρόσβλητη σε νιτρορύπανση περιοχή, με αποτέλεσμα τα εντατικά μέτρα να μην στοχεύονται στις περιοχές που τα έχουν περισσότερο ανάγκη. Οι ελεγκτές αναφέρουν επίσης ότι οι απαιτήσεις των γεωργοπεριβαλλοντικών καθεστώτων δεν είναι σε όλες τις περιπτώσεις αρκετά αυστηρές.

Παρά τη σημαντική χρηματοδότηση της ΕΕ για έργα αστικών λυμάτων, η εφαρμογή της οδηγίας για την επεξεργασία αστικών λυμάτων έχει καθυστερήσει, ενώ η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν παρακολούθησε σε εύθετο χρόνο την εφαρμογή της. Παρ' όλα αυτά, τα φορτία θρεπτικών ουσιών από τις αστικές περιοχές έχουν μειωθεί.

Τα συγχρηματοδοτηθέντα έργα στη Ρωσία και τη Λευκορωσία φαίνεται, πάντως, να είναι αποτελεσματικά από οικονομική άποψη. Εντούτοις, η εφαρμογή πραγματοποιείται με αργούς ρυθμούς και η εμβέλεια των έργων είναι πολύ μικρή για να καλύψει τις πραγματικές ανάγκες. Παραδείγματος χάριν, παρότι το επίπεδο της ρύπανσης από θρεπτικές ουσίες από το Καλίνινγκραντ είναι το δεύτερο υψηλότερο έπειτα από εκείνο της Αγίας Πετρούπολης, δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί κανένα από τα έργα για τις υπηρεσίες υδάτων και περιβάλλοντος που εγκρίθηκαν για το Καλίνινγκραντ το 2005.

Οι ελεγκτές διατυπώνουν σειρά συστάσεων προς τα κράτη μέλη και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Η Επιτροπή πρέπει:

- να ζητήσει από τα κράτη μέλη να ορίσουν κατάλληλες ευπρόσβλητες από νιτρορύπανση ζώνες,
- να αξιολογήσει σε συντομότερο χρονικό διάστημα τη συμμόρφωση με την οδηγία για την επεξεργασία των αστικών λυμάτων,
- να προωθήσει έργα για τη μείωση του φορτίου των θρεπτικών ουσιών που απορρίπτονται στη Βαλτική Θάλασσα η Ρωσία και η Λευκορωσία.

Τα κράτη μέλη πρέπει:

- να στοχεύουν τα γεωργοπεριβαλλοντικά καθεστώτα στις περιοχές με τον μεγαλύτερο αντίκτυπο στη μείωση του φορτίου θρεπτικών ουσιών,
- να ορίσουν τις απαιτήσεις των προγραμμάτων δράσης για τη νιτρορύπανση βασιζόμενα στα πλέον πρόσφατα επιστημονικά στοιχεία,
- να σχεδιάσουν και να κατασκευάσουν τις υποδομές τους για τα λύματα όσο το δυνατόν αποτελεσματικότερα.

Σημείωμα προς τους συντάκτες

Ο «ευτροφισμός» είναι η διαδικασία που προκαλείται όταν πλεονάζουσες θρεπτικές ουσίες, παραγόμενες ως επί το πλείστον από ανθρώπινη δραστηριότητα, κυρίως άζωτο και φώσφορος, εισρέουν σε υδατικό σύστημα. Οι υψηλές συγκεντρώσεις θρεπτικών ουσιών οδηγούν σε έντονη, και δυνητικά τοξική έξαρση φυτοπλαγκτού. Επειδή η μόνη σύνδεση της Βαλτικής Θάλασσας με τους ωκεανούς γίνεται μέσω στενών και ρηχών καναλιών, τα ύδατα της Βαλτικής ενδέχεται να μην ανανεώνονται για διάστημα έως και 30 ετών. Αυτή η κατάσταση δημιουργεί πρόσφορο έδαφος για την αύξηση των επιπέδων αζώτου και φωσφόρου, απειλώντας ενδεχομένως την υγεία των ανθρώπων, των ψαριών και των ζώων και προκαλώντας ζημιές σε λίμνες, ποταμούς, ταμειυτήρες, ρεύματα και υγροτόπους.

Στόχος της οδηγίας-πλαισίου για τη θαλάσσια στρατηγική του 2008 είναι να επιτευχθεί έως το 2020 καλή περιβαλλοντική κατάσταση των θαλάσσιων υδάτων της ΕΕ. Δυνάμει της οδηγίας αυτής τα κράτη μέλη πρέπει να συνεργάζονται σε επίπεδο περιοχής και υποπεριοχής προκειμένου να επιτύχουν τους στόχους της οδηγίας, αξιοποιώντας, παραδείγματος χάριν, όπου αυτό είναι σκόπιμο και εφικτό, ήδη καθιερωμένες δομές που προβλέπονται στις περιφερειακές συμβάσεις για τις

θάλασσες.

Όσον αφορά τη Βαλτική Θάλασσα, η Σύμβαση του Ελσίνκι (η οποία συντονίζεται από την Επιτροπή του Ελσίνκι – HELCOM) και το οικείο σχέδιο δράσης για τη Βαλτική προβλέπουν ότι τα συμβαλλόμενα κράτη υπέχουν την υποχρέωση να μειώσουν τα φορτία θρεπτικών ουσιών που απορρίπτονται στη Βαλτική Θάλασσα.

Το 2009, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε μια μακροπεριφερειακή στρατηγική, τη Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την περιοχή της Βαλτικής Θάλασσας, στόχος της οποίας είναι, ειδικότερα, η προαγωγή της προστασίας του περιβάλλοντος, μεταξύ άλλων μέσω της μείωσης των φορτίων θρεπτικών ουσιών, της προαγωγής ενισχυμένης συνεργασίας μεταξύ γειτονικών χωρών αλλά και καινοτόμων λύσεων.

Στον ιστότοπό μας διατίθενται φωτογραφίες υψηλής ανάλυσης, οι οποίες μπορούν να επαναχρησιμοποιηθούν υπό τον όρο της αναφοράς της πηγής. Ευτροφικά θαλάσσια ύδατα. Πηγή: HELCOM, φωτογραφία του Samuli Korpinen.

Η ειδική έκθεση αριθ. 3/2016 με τίτλο «Καταπολέμηση του ευτροφισμού στη Βαλτική Θάλασσα: χρειάζεται να γίνουν περισσότερα και αποτελεσματικότερα βήματα» είναι διαθέσιμη σε 23 γλώσσες της ΕΕ.